

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЄСТРАЦІЇ АКТИВ ЦИВІЛЬНОГО СТАНУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Під час запровадження режиму воєнного стану доступ до отримання громадянами деяких адміністративних послуг є частково обмеженим. Однак існують події та дії, які нерозривно пов'язані з фізичною особою та підлягають державній реєстрації, а саме: народження, шлюб, розірвання шлюбу, зміна імені, смерть. Тому важливо забезпечити діяльність органів державної реєстрації актів цивільного стану (далі – ОДРАЦС) в цьому особливому правовому режимі, аби отримання базових послуг щодо реєстрації було доступним кожному громадянину України.

О. Болгар звертає увагу на те, що відносини, які виникають у сфері державної реєстрації актів цивільного стану є сферою реалізації приватних інтересів громадян, а сама державна реєстрація встановлюється для охорони їх майнових та особистих немайнових прав, а також в інтересах держави [5]. Для того, щоб ця діяльність була ефективною та доступною також і на час воєнного стану, Міністерством юстиції України запроваджено особливий порядок державної реєстрації народження, смерті та укладення шлюбу.

За загальним правилом державна реєстрація народження проводиться ОДРАЦС за місцем народження дитини або за місцем проживання її батьків чи одного з них [1]. Однак під час воєнного стану вона може здійснюватися будь-яким ОДРАЦС незалежно від місця народження дитини. Підставою для реєстрації народження є паперове Медичне свідоцтво про народження за формою 103/о. Якщо пологи відбулися поза межами закладу охорони здоров'я і немає можливості заповнення форми 103/о, медичний працівник повинен виписати довідку довільної форми у двох примірниках з обов'язковим зазначенням даних породіллі, місця та часу народження. Один із екземплярів довідки передається матері дитини, а другий — на зберігання до медичної установи [2].

У мирний час заява про реєстрацію народження має бути подана батьками невідкладно, але не пізніше одномісячного терміну від дати народження дитини. Та на час воєнного стану строки надання адміністративних послуг суб'єктами їх надання та видача дозвільними органами документів дозвільного характеру – зупиняються [3].

Щодо проведення реєстрації смерті, то тут також слід звернути увагу на те, що під час воєнного стану її можна здійснити в будь-якому відділі ДРАЦС незалежно від місця смерті чи проживання померлої особи.

Звернутися із заявою можуть родичі померлого, представники органу опіки та піклування, працівники житлово-експлуатаційних організацій, адміністрації закладу охорони здоров'я, де настала смерть, а також інші особи.

Разом із заявою до ОДРАЦС має бути поданий документ встановленої форми про смерть, який видається закладом охорони здоров'я або судово-медичною установою. Також це може бути рішення суду про встановлення факту смерті особи в певний час чи про оголошення її померлою. Якщо ж смерть настала в районі ведення активних бойових дій чи на тимчасово-окупованій території, де немає можливості отримати медичне свідоцтво про смерть, то рекомендується скласти колективний акт про настання смерті та звернутися до суду (за місцем знаходження заявника) про встановлення відповідного юридичного факту [1].

На період воєнного стану певні зміни діють щодо порядку державної реєстрації шлюбу. Така реєстрація може відбуватися в будь-якому відділі ДРАЦС та дозволяється її проводити в день подання відповідної заяви без дотримання місячного строку. Однак це стосується лише випадків, коли хоча б один з пари є військовослужбовцем або одним з суб'єктів, вказаних у Постанові Кабінету Міністрів України № 213 «Деякі питання державної реєстрації шлюбу в умовах воєнного стану». Така реєстрація шлюбу може відбуватися без особистої присутності наречених, а під час шлюбної церемонії можна використовувати відеозв'язок.

Для реєстрації шлюбу вищезгаданими особами подається відповідна заява безпосередньому командирі або керівнику, який повинен засвідчити справжність підпису та забезпечити передачу її до відділу ДРАЦС. Актівий запис про шлюб складається відділом в день отримання відповідної заяви, а свідоцтво про шлюб видається подружжю або одному з них у день звернення до відповідного відділу. Якщо є можливість внести такі відомості до реєстру, то отримати свідоцтво можна в будь-якому іншому відділі ДРАЦС [4].

Проаналізувавши положення вищезгаданих нормативно-правових актів, можна зробити висновок про спрощення процедури отримання адміністративних послуг, що стосуються державної реєстрації найбільш важливих актів цивільного стану. Такі норми запроваджені в зв'язку з особливостями правового статусу та характером виконуваних обов'язків заявниками або ж неможливістю отримати такі послуги за місцем проживання заявників. Це дає можливість забезпечити громадянам проведення невідкладних та важливих реєстраційних дій на всій території України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про затвердження Правил державної реєстрації актів цивільного стану в Україні затв. Наказом М-ва юстиції України від 18.10.2000 р. № 52/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-00#Text> (дата звернення 06.04. 2022)
2. Про забезпечення реєстрації новонародженої дитини в умовах воєнного стану: затв. наказом М-ва охорони здоров'я України від 04.03.2022 р. № 407 URL: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-04032022--407-pro-zabezpechennja-reestracii--novonarodzhenoi-ditini-v-umovah-voennogo-stanu> (дата звернення 06.04. 2022)
3. Деякі питання реалізації прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб : Постанова Кабінету Міністрів від 28 лютого 2022 р. № 165 URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-realizaciyi-prav-svobod-i-zakonnih-interesiv-fizichnih-ta-yuridichnih-osib-165-280222> (дата звернення 06.04. 2022)
4. Деякі питання державної реєстрації шлюбу в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів від 07 березня 2022 р. № 213 URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-derzhavnoyi-reyestraciyi-shlyubu-v-umovah-voennogo-stanu-213> (дата звернення 06.04. 2022)
5. Болгар О. В. До адміністративно-правового регулювання державної реєстрації актів цивільного стану. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2021. Вип. 6. С. 55-61.

УДК 347.65

Лукаsevич-Крутник І. С.

*д.ю.н., професор,
завідувач кафедри цивільного права і процесу,
Західноукраїнський національний університет*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СПАДКОВИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Питання спадкового права завжди були і залишаються в центрі уваги держави і суспільства, законодавця та науковців, пересічних громадян, оскільки спадкування тією чи іншою мірою стосується кожного.

Загалом спадкове право є однією із найбільш сталих книг Цивільного кодексу України [1], оскільки норми спадкового права апробовані багаторічною практикою. Тому зрозумілою є позиція законодавця, який у зв'язку з введенням військового стану на території України і потребою врегулювання спадкових